

פרוטוקול מס' 443

מישיבת ועדת העבודה ביום ד' י"ז בשבט תשל"ז - 2 בפברואר 1977, בשעה 8.30

נ כ ח ו :

חברי הוועדה:
ש. ארבל-אלמוזלינו - יו"ר
י. ז. א. אמיר
ל. דיציאן
ס. ורטמן
ה. זיידל

מוזמנים:
מ. גלס - משרד המשפטים
מר גוברמן - משרד המשפטים
י. אלוני - נציבות שירות המדינה
מר מאירי - נציבות שירות המדינה
מ. שקד - נציבות שירות המדינה

י. אליאסוף - יועץ משפטי
לנועדה:

י. נוריאל - מזכיר הוועדה:

מ. הלנברג - רשמה:

1. סדר היום: חוק שירות המדינה (סיווג פעילות מפלגתית ומגבית כספים), תשי"ט-1959

2. חוק שירות המדינה (משמעת) (תיקון מס' 5), תשל"ו-1975

אני פותח את הישיבה.

מ"מ הינ"ר מ. ורשמן:

חוק שירות המדינה (סיווג פעילות
מפלגתית ומגבית כספים) תשי"ט-1959

י. אליאסוף:

החוק משנת 1959 קובע כי הממשלה תקבע, בהתייעצות עם ועדת העבודה של הכנסת ובהודעה שתפורסם ברשומות, סוגים של עובדי המדינה או נושאי משרות בשירות המדינה, שעליהם יחולו איסורים מסויימים. בשנת 1959 אישרה הממשלה את הרשימה של עובדי המדינה ונושאי משרות בשירות המדינה שעליהם חלים אותם איסורים. עכשיו מוצע לשנות אותה החלטה בהתאם לשינויים שחלו בסולמות הדרגות ובמיוחד בכינויי הדרגות בדירוגים המקצועיים של עובדי המדינה. בהצעה שלפנינו מדובר על עובדי המדינה בדרגה מקצועית שמשכורתה היסודית ההתחלתית אינה נמוכה מן המשכורת היסודית ההתחלתית של דרגה י"ז של הדירוג האחיד, ועובדי המדינה בדרגה מקבילה או נמוכה מדרגה י"ז של הדירוג האחיד אם לתפקידם נקבע מתח דרגות הכולל את הדרגה י"ז של הדירוג האחיד או דרגה מקבילה, ולמחוק את כל היתר.

טכניקה זו של השוואה לפי משכורת יסודית קיימת גם בחוק הבחירות לכנסת, שם מדובר על דרגה ט"ז של הדירוג האחיד ויש השוואה לגבי המשכורת היסודית בלבד.

ה. זיידל:

סעיף 5 במכתבו של שר האוצר, המדבר על האיסורים, אומר: "לבקר את המדיניות של משרדיהם, של משרדים אחרים או של הממשלה, במסיבת עיתונאים, בראיון עם עיתונאי, בנאום במקום פומבי, בשידור, בעתון או בספר". לצערי, אנחנו עדים כיום לתופעה שאפילו מנהלים כלליים מבקרים בפומבי את משרדיהם ופן משרדים אחרים. ועדה זו שמעה בזמנו את מנכ"ל משרד הקליטה ואת המנכ"ל של משרד השיכון, כשכל אחד תקף את המדיניות של המשרד האחר. האם יש סקציות כאשר מדובר בתופעה כזו, ומה הן? האם בכלל מקפידים על ביצועו של החוק הזה? אני יודע שלפעמים יש השתתפות פעילה במפלגות, לפעמים אולי מחוסר ברירה כאשר מדובר באיזור נידח, לכן אני שואל אם יש מעקב אחרי ביצוע החוק ואולי יש מקום לחשוב על הכנסת רביזיה בכל הנושא של המנגנון והפעילות המפלגתית. אם אי-אפשר לקיים את החוק, צריך לשנות אותו.

י. אליאסוף:

בסעיף 5 מצויין גם היכן אין לבקר. ביקורת בתוך חדרי המשרדים או בחדרי הוועדות של הכנסת איננה נבחנת עבירה. העבירה היא כשהביקורת נעשית במקומות המצויינים בסעיף 5. עבירה פלילית אלא עבירה משמעתית.

ה. זיידל:

מה הדין במקרה שהיינו עדים לו, ויכוח ודברי ביקורת שהושמעו בטלוויזיה על-ידי מר ויינשל מצד אחד ומר שרמן מצד שני.

מר מאירי:

אם מגיעה אלינו תלונה או שידוע לנו שמישהו עובר על החוק הזה, אנחנו מעירים את תשומת לבו ומתריעים ומציינים שיש כאן עבירה לפי החוק הנוון והעוברי עליו ייתבעו בפני בית הדין המשמעותי. עד היום לא נתבע מנהל כללי בגלל עבירה על החוק. מכל מקום, אין ספק שבמקרה הצורך יש להקפיד על כך שהעובר על החוק אמנם יועמד לדין.

מ"מ הינ"ר מ. ורשמן:

איפה ומי ובאיזו צורה קובעים מה היא דרגה מקבילה.

אם מדברים על דרגה י"ז, היא מקבילה
לדרגה 6 של המהנדסים ולדרגה 6 של

מר מאירי:

הטכנאים.

האם יש לוח מותאם?

מ"מ הינו"ר מ. ורסטמן:

אין צורך בלוח. מדובר על המשכורת היסודית.

י. אליאסוף:

אני סבור שצריכה להיות הודעה של הנציבות,
אשר אומרת שדרגה י"ז פירושה דרגות אלה

מ"מ הינו"ר מ. ורסטמן:

ואלה בדירוגים השונים.

אנחנו עושים זאת.

מר מאירי:

ההצעה להחליף פייסקאות (2), (3), (4) ו-(5), כפי שפורסמו בילקוט
הפרסומים 1536, תשכ"ט, עם' 1972, בפייסקאות (1) ו-(2), כמוצע
במכתבו של שר האוצר מיום 18 בינואר 1977, בנדון חוק שירות
המדינה (סיווג פעילות ספגתית ומגבית כספים) תשי"ט-1959, נתקבלה.

חוק שירות המדינה (משמעת) (תיקון מס' 5), תשל"ו-1975

פייסקה 8 - החלפת סעיף 23

י. אליאסוף:
סעיף 23 הנוכחי אומר: "ועדת משמעת
לא תשפוט עובד ולא תגבה עדויות אלא
בפניו; בתחילת הדיון ייקראו בפני העובד דברי התלונה, ולפני מתן
ההחלטה הסופית תינתן לו הזדמנות להשמיע את דברו". עכשיו מוצע שתינתן
לעובד, בכל הליך של ועדת המשמעת, אפשרות להשמיע את דבריו, להביא
ראיות ולחקור כל עד שהתייצב לפני הוועדה.

אני מבין שהכוונה היא לכל הליך על כל
שלביו. האם לא רצוי שנדבר על כל שלבי ההליך?

מר גונברמן:
אז נמצא שכל אימת שהנאשם רוצה להשמיע
טענה הוא יוכל לעשות זאת, וזה בלתי
אפשרי. אם מדובר על "בכל הליך", יש קביעה של הזכות להביא ראיות אבל
המועד נקבע בהתאם לסדר הדיון.

י. אליאסוף:
אולי "בכל ההליך"?

מר גונברמן:
לא.

מר מאירי:
הליך כולל כל השלבים.

מ"מ הינו"ר מ. ורסטמן:
בכל הליך פומבי. השאלה אם זה מתייחס
רק לדיון של ועדת המשמעת.

מר מאירי:
ועדת המשמעת איננה דנה בפומבי.

ה. זיידל:
השינוי המוצע הוא לטובת העובד. אם כן,
צריך לתמוך בשינוי הזה.

פייסקה 8 - החלפת סעיף 23 נתקבל.

פיסקה 9 - החלפת סעיף 24

י. אליאסוף:
בתיקון אחד, שסוכם בדיון הקודם, שהסמכויות שתהיינה לא תכלולנה סעיף 12, וכך צריך להיות כאן.

מר מאירי:
זה עדיין לא אושר סופית.

י. אליאסוף:
מכל מקום, מה שיאושר שם צריך להיות כאן.

ח"מ הינ"ר מ. ברטמן:
האם אין כאן החמרה בהשוואה למה שהיה קודם?

י. אליאסוף:
להיפך.

פיסקה 9 - החלפת סעיף 24 נתקבלה, בכפוף למה שיאושר לגבי סעיף 6.

פיסקה 10 - תיקון סעיף 25

י. אליאסוף:
בסעיף 25 הנוכחי מדובר על ארבעה אמצעי ענישה שהרביעי שבהם מדובר על "העברתו - בתיאום עם נציב השירות - למשרה אחרת או למקום אחר במשרדו, בהגבלת זמן, או ללא הגבלה". נשאלת השאלה אם בתום תקופת הזמן המוגבלת יחזור העובד, אוטומטית, למשרתו הקודמת. בפיסקה 10 מוצע שהחזרה לא תהיה אוטומטית.

י. אלונג:
מבקשים להדגיש כאן שכעבור התקופה המוגבלת אין העובד צמוד לתפקיד שממנו הועבר באונס. והוא יכול לחזור לתפקידו הקודם או לתפקיד אחר.

י. אליאסוף:
השאלה היא אם הוא חוזר אוטומטית לתפקידו הקודם.

י. אלונג:
לפי מה שכתוב כאן - לא.

ה. זינגל:
ברגע שוועדת משמעת מגבילה אדם, זו הגבלה לתקופה מסויימת ואחרי אותה תקופה לא יכול המשרד שלא לקבל את האדם, אוטומטית, כי אחרת נמצא שאנחנו נותנים בידי הנציבות אפשרויות רחבות ביותר. אני סבור שאסור לנו לתת פתחון פה או מקום ללזות שפתים, דבר שיכול להיות סיבון אדמיניסטרטיבי או ביורוקרטי.

מ. שקד:
הכוונה היתה למנוע הישארותו של העובד במשרה החדשה.

י. אלונג:
בדרך-כלל אין בעיה להחזיר עובד למקום עבודתו הקודם אם מדובר על תקופת הגבלה קצרה, נניח של ששה חודשים, אבל מה הדין אם מדובר על תקופה ארוכה של שנתיים? האם אפשר לשמור לעובד אותו מקום עבודה? יש מקום להבדיל בין פסילה ובין העברה. אם מדובר על פסילה - אסור לעובד לחזור למקום עבודתו הקודם, אם הוא מועבר - הוא צריך להיות בתפקיד המועבר תקופת הזמן שנקבעה לכך ואחר-כך יכול לחזור או לא לחזור לתפקיד הקודם.

ה. זינדל:
אם הסעיף הזה איננו קיים - הכל פתוח.
סעיף זה נותן אפשרות בידי הביורוקרטיה
לעשות עם העובד ככל שיעלה על רוחה. אני רואה שלילה בסעיף הזה.

מ"מ היו"ר מ. ורסטמן:
לדעת, הסעיף מיותר. אני סבור שבתום
תקופת ההגבלה, העובד צריך לחזור למקומו
הקודם.

י. אליאסוף:
התיקון המוצע מרחיב את סמכויות הענישה
של ועדת משמעת ומוצע שאחרי פסקה 4
יבוא "(5) שלילת זכויות ותק, כולן או מקצתן, הכל לתקופה שתיקבע;
(6) הורדה בדרגה או הקפאתה במידה ולתקופה שתיקבע". שתי סמכויות אלה
מצויות בידי בין הדין למשמעת ומוצע לתת אותן לוועדת המשמעת.

ל. דיציאן:
מה היא ועדת משמעת?

א. אליאסוף:
יש בית דין אשר עוסק בכל עבירות משמעת
ויש ועדת משמעת המורכבת משלושה עובדי
מדינה; לוועדת המשמעת סמכויות מוגבלות יותר מאלה הנתונות לבית-הדין.
ועדת משמעת היא ועדה משרדית בעוד שבית הדין הוא בית דין כולל. ועדת
משמעת היא למשרד מסויים אבל יושבים בה עובדי מדינה שאינם מאותו משרד.
ועדת משמעת דנה בעבירות קלות יותר מאלה המובאות לפני בית הדין ולכן
גם הסמכויות שלה מוגבלות.

י. ז. אמיר:
אינני מבין כיצד יתכן לקבוע שאפשר להפיק
משכורתו של עובד, אפילו מדובר על עד
החלק השניים עשה ממנה לתקופה שלא תעלה על ששה חודשים.

מ"מ היו"ר מ. ורסטמן:
זה נושא חדש.

ל. דיציאן:
עברתי על ארבע סמכויות הענישה הניתנות
לוועדת משמעת, לפי הסעיף המקורי, ואני
נוכח לדעת שעם כל החומרה שבהן הן רחוקות מאד מן הסמכויות שאנחנו באים
להוסיף, שלילת זכויות ותק והורדה בדרגה או הקפאתה.

י. ז. אמיר:
זה תרגיל ראשון, מסוכן ביותר. האם יש
על כך הסכמה של ההסתדרות?

מר מאירי:
כן.

י. ז. אמיר:
מסתי מרעים תנאי עבודתו של עובד?

אני מציע לבטל את המוצע.

מר ווגנרמן:
אם לא תורחבנה הסמכויות של ועדת משמעת
התוצאה יכולה להיות, שיהיה צורך להעמיד
את העובד בפני בית הדין. הכוונה בקביעת שתי אינסטנציות של שיפוט היא
לקבוע ערכאת דיון יותר בטובה מבית הדין המשמעת.

ל. דיציאן:
לאן מועבר הערעור על החלטה של ועדת משמעת?

מר ווגנרמן:
לבית הדין. הצעה זו באה לתת בידי ועדת
משמעת סמכויות ענישה רחבות יותר באופן
שבמקרים קיצוניים אפשר יהיה להטיל עונשים חמורים יותר מאלה שאפשר
להטילם עד כה. אם ההצעה לא תתקבל, המצב יהיה שהעובד הנאשם יובא לפני
בית הדין המשמעת ושם אפשר יהיה להטיל עליו את העונשים החמורים יותר.

מ. שקד:

לצערנו, יש התרופפות משמעת בשירות המדינה. אנחנו מבקשים לחזק את המשמעת ולשם כך נוקטים באמצעים שונים. בין היתר הגענו למסקנה שצריך לחזק ולהרחיב את הסמכויות של ועדת משמעת. אנשי המשרדים השונים טענו שהם כמעט ואינם מפעילים את ועדות המשמעת מכיוון שסמכויות הענישה של הוועדות מגוחכות ביותר ולמעשה אין להן שיניים. דבר נוסף: מכיוון שרוב השיפוט המשמעתית הוא ברמה של בית הדין, זה מונע החלה נאותה של אמצעי משמעת ואנשי המשרדים מרגישים שאין טעם להפעיל אמצעי משמעת. הנציבות מבקשת לאפשר למשרדים להשתמש באמצעי משמעת ולתת להם כלים לכך. ועדות המשמעת הן משרדיות ובין הדין הוא מרכזי.

עבירות משמעת פרופר כגון: איחורים, העדרויות וכו', אין לגביהן הפעלה מספקת של כלים. אנחנו סבורים שכדי לחזק את המשמעת - ויש בעיה של חיזוק המשמעת - כדי להפוך את המכשירים לאפקטיביים, צריך לחזק את הכלים.

ל. דיציאן:

התוספות המוצעות כאן, שלילת זכויות ותן והורדה בדרגה, אלה דברים חמורים אשר מונעים מן העובד גישה לבתי-דין ממלכתיים מקובלים. על-ידי התוספות אנחנו מונעים מעובד מדינה להגיע לערכאה לא משמעתית. אני חושב שבדבר זה יש פגם. אם באמת יש עבירה שהתובע של הנציבות או של המשרד חושב שהיא ראויה לאחד מן העונשים המצויינים כן, יעביר אותה ישירות לבית דין משמעתית.

מ"מ הינ"ר מ. גרמון:

האם זה לטובת העובד?

ל. דיציאן:

לדעתי כן.

י. ז. אמיר:

אני שולל חקיקה בנושאים של יחסי עבודה. אם יש התרופפות במשרדי הממשלה, צריך לחפש את הסיבות לכך במקום אחר ולא לנסות לפתור את הבעיה בקשיחותם של חוקים קיימים. אנחנו יודעים שבמקומות שבהם ניסו לחזק את המשמעת באמצעות עונשים - הדבר נכשל. במקום לקבוע עונשים אולי מוטב שנחזור לשיתוף ולהידברות, אבל אני יודע שזה ענין של השקפת עולם. מכל מקום, אינני סבור שועדות פריטטיות פשוט את הרגל.

מ. שקד:

בתקנון התעסוקה יש לוועדות הפריטטיות למשמעת סמכויות רחבות מאד. אנחנו לא מבקשים לתת כאן את הסמכויות שיש שם אבל לפחות חלק מהן.

י. ז. אמיר:

מה שמדאיג אותי בהצעה זו הוא דבר עקרוני וחשוב, שמוצע כאן לשבור את העיקרון שאין להרע את תנאי העבודה של העובד. אם מדובר כאן על פגיעה בזכויות ותק, על הורדה בדרגה, אלה הם דברים אשר פוגעים בזכויותיו של העובד לפנסיה וזה דבר חמור מאד.

י. אלנוני:

הרחבת הסמכויות של ועדות משמעת חשובה כדי להחיש את הדין. המשרדים אינם מפעילים כמעט את הוועדות בגלל הסמכויות המצומצמות הנתונות להן ועבירות שונות מועברות לבית-הדין, דבר המאיט את הקצב. הרחבת הסמכויות של ועדות המשמעת היא לטובת העובד ולטובת המשמעת ולהחשת הדין.

אשר להערתו של חבר-הכנסת דיציאן, שהענין לא מגיע לערכאה שיפוטית. מוצע שעל כל החלטה של בית הדין למשמעת תהיה אפשרות של ערעור בפני שופט בית משפט עליון. לפיכך, אם תאושר הצעת החוק, אם עובד יערער על החלטה של ועדת משמעת ולא יסתפק בהחלטה של בית הדין למשמעת, הוא יוכל, אם ירצה בכך, להוסיף ולערער.

מ. שקד:
אני מבקשת לומר לחבר-הכנסת אמיר, שכל זמן שקיים חוק המשמעת אין אפשרות לקיים ועדות פריטטיות של משמעת. אם נלך לפי תפיסתו של חבר-הכנסת אמיר, צריך לבטל את כל החוק.

י. ז. אמיר:
אם אי-אפשר לבטל אותו - נשאר אותו ללא שינוי.

מ. שקד:
אי-אפשר להקים ועדות משמעת פריטטיות. בשביל זה צריך לבטל את החוק. לכן צריך לפתור את הבעיות במסגרת החוק הקיים ולא בראה לי שאפשר לא לעשות דבר.

י. אליאסוף:
בדיון הקודם דיברנו אל הרכבו של בית דין וועדת משמעת, אלה שני גופים אשר מפעילים את החוק. ועדת משמעת איננה דנה בכל עבירה אלא יש לה קודקס מסויים כגון: איחורים לעבודה, העדרות מן העבודה ללא קבלת רשות, רשלנות במילוי תפקיד או התחמקות ממילוי תפקיד, שימוש בנכס של המדינה שלא כדין - על עבירות כאלה אפשר להביא אדם לפני ועדת משמעת. לפי ארבע הסמכויות הקיימות בחוק הקיים נמצא שבגלל שימוש בנכס של המדינה שלא כדין יכולה ועדת המשמעת או להתרות, או לגזור, או להפקיע משכורת כאמור בפסקה (3) או להעביר למשרה אחרת, וכאשר מדובר על הפקעת משכורת מצויין במפורש שסך כל הסכומים שיופקעו כאמור לא יעלה על 100 לירות לכל עבירה.

ל. דיציאן:
אז אפשר להעביר את הענין לבית הדין.

י. אליאסוף:
בבית הדין יש פרוצדורה אחרת. הכוונה היא להעביר ענינים כאלה לוועדת משמעת, שם הפרוצדורה יותר פשוטה, ולתת לה אפשרות - זו לא חובה - לשלול זכויות ותק או להוריד בדרגה. מכל מקום, לעובד יש אפשרות לערער בפני בית הדין ולפני ההצעה שהזכיר אותה מר אלוני, גם לפני שופט של בית המשפט העליון.

מר מאיר:
לדבריו של חבר-הכנסת אמיר אני מבקש לציין שבועדות המשמעת משתתפים נציגי העובדים מטעם הסתדרות עובדי המדינה. התיקונים המוצעים הם על דעת ההסתדרות ובהסכמתה. היה לחץ גדול דווקא מצד נציגי ההסתדרות לחזק את ועדות המשמעת המשרדיות. הם סבורים שמוטב שהעובד יובא לפני ועדה משרדית ולא בפני בית הדין. היה לחץ מצד אנשי ההסתדרות להגביר ולהרחיב את הסמכויות של ועדות המשמעת.

י. ז. אמיר:
האם ההסתדרות נתנה הסכמתה לאפשרות של הורדה בדרגה?

מר מאיר:
כן.

מ"מ הינ"ר מ. ורממן:
אני סבור ששני הסעיפים האלה, הנאים להרחיב את הסמכויות של ועדת המשמעת, הם לטובת העובדים שהפרו את המשמעת. אסור לנו להגיע למצב שהנציבות תגיש תביעה ישירה לבית הדין על כל דבר מאחר שוועדת המשמעת אין בסמכותה לדון על כן. לא כל כך מהר שוללים זכויותיו של עובד. אם נבדוק מי מסהר לשלול זכויות, בית הדין או ועדת משמעת, אני חושב שאני יכול לקבוע שבית דין משמעת עושה זאת ביתר מהירות. בית הדין מנותק מן המציאות בה שרוי העובד, הוא מרוחק מראיית הגורמים במקום ואילו ועדת המשמעת מכירה את הדברים ביתר פירוט, היא נוחה יותר לעובד מבחינה חברתית והיא פחות נוקשה מבחינה משפטית. אני סבור שלנקודות האלה יש חשיבות רבה. בוועדת משמעת יושבים אנשים אשר מכירים את העובד הנאשם בשמו הפרטי, מה מצבו, מה יחסו לדברים וכו'. אם הענין יועבר לוועדת משמעת אני משוכנע שפסק הדין שלה יהיה לקולת הצובש. אנחנו לא מחפשים להעניש את העובד אלא מבקשים שיהיה סדר ואם הבירור בוועדת משמעת עשוי להביא להקטנת עבירות המשמעת זה מספיק.

ל. דיציאן:
אני מציע שבפיסקאות (5) ו-(6) אחרי המלים "לתקופה שתיקבע" להוסיף "אבל לא יותר משנה אחת", כדי שלא יוכלו לשלול זכויות ותק או להוריד בדרגה ללא הגבלה של זמן.

מר מאיר: אנחנו מסכימים.

מר גונברמן: נשקול את זה.

ה ו ח ל ט: לבחון שנית את סמכויות העגישה של ועדת משמעת.

פ. אליאסוף: ברשותכם, אני מבקש לחזור לפיסקה 7 - תיקון סעיף 17. בדיון הקודם התעוררה שאלה ביחס ל"התנהגות שאינה הולמת את תפקידו או את מעמדו כעובד הסדינה". לחבר-הכנסת דיציאן היו הרפורים והטתיגוריות.

ל. דיציאן: נתתי שלוש דוגמאות ולא קיבלתי תשובה. דוגמה אחת: עובדת במשרד מטלתי אשר נכנסת להריון שלא בנשואין; דוגמה שניה: יחסים חד-מיניים דהיינו הומוסקסואליים או לסביים, ואינני זוכר מה הייתה הדוגמה השלישית. מכל מקום, נאמר לי שבגלל הדוגמה הראשונה שהבאתי היה הכרח ב"התפורות". אם יהיה קודקס מפורש מה היא התנהגות שאינה הולמת, העוצר יודע ממה עליו להיזהר, אבל אם מדובר במונחים כלליים, אפשר להרחיב את הידיעה או לצמצם אותה. אני אינני רוצה בכך.

פ. אלונגי: אינני יודע מה נאמר בישיבה הקודמת של ועדת העבודה. מכל מקום, במסגרת דיוניה בחוק הזה התייחסה בזמנו ועדת העבודה לשאלה של "התנהגות שאינה הולמת" כאשר היא קבעה את העבירות לגבי עובדי הוראה, שבגללן הם יישפטו במסגרת החוק הזה. הדברים פורסמו בשנת תשל"ג-1972. זו החלטה לאחר התייעצות עם ועדת העבודה של הכנסת. אז הוסיפו לרשימת העבירות של עובדי הוראה גם התנהגות שאינה הולמת עובד הוראה בישראל.

ל. דיציאן: אני לא אחראי למה שהיה בוועדת העבודה לפני חמש שנים.

פ. אלונגי: ועדת העבודה נתנה אז דעתה לשאלה של פירוש או אי-פירוש. ידועים לי שני מקרים שהיו בבית הדין לפני שחוקק החוק הזה ואחד מהם: חבר ועד עובדים שהפיץ ספרים ולא העביר את התמורה לרשות הוועד. בית הדין ציין שהתנהגותו של עובד מדינה צריכה להיות הולמת את מעמדו הן בשעת מילוי תפקידו הרשמי והן בנסיעות אחרות, גם כאשר אין להתנהגות זו קשר ישיר עם תפקידו הרשמי. מקרה אחר: עובדת מדינה כתבה מכתבי פלסטר לשני אנשים. בית הדין אמר אז: "כפני בית הדין עמדה השאלה אם התנהגות בלתי הולמת של עובד מחוץ לתפקידו מהווה עבירה משמעתית". תשובת בית הדין לשאלה זו היא חיובית והוא קבע שעובד מדינה הוא בעל תפקיד ממלכתי ועמדתו זו מחייבת אותו להתנהג בצורה הולמת עמדה זו הן בתוך מילוי תפקידו והן מחוצה לו. עובד מדינה חייב לשנן לעצמו כי הקהל רואה אותו בדרך-כלל כמייצג את השלטון. התנהגות שאינה הולמת עובד מדינה, ובפרט כאשר היא נעשית בפרהסייה או פוגעת בזולת, עלולה לפגוע בשם הטוב של כלל עובדי המדינה ולכן עלולה להסעיט את כבוד השלטון בעיני הציבור.

היו"ר ש. ארגלי-אלמנזלינו: כמה פסקי דין היו בעניינים כאלה ועל איזה מקרים מדובר?

פ. אלונגי: אני דיברתי על שני מקרים.

י. אלונה:

אחרי שהוחק החוק, הפרקליטות והתובע נמנעו להביא בפני בית-הדין מקרים של התנהגות בלתי הולמת, כי בנקודה זו אין דברים בחוק. כמה שנים לאחר מכן עשינו הסכם עם הסתדרות עובדי המדינה בו גאמר, שאם עובד מדינה התנהג התנהגות בלתי הולמת, גם מחוץ למסגרת תפקידו, יש בכך הפרת משמעת וזה נכנס לתחום הטיפול. היה מקרה שיושב-ראש של ועד עובדים השתמש בכספי הוועד לצרכים פרטיים שלו ובהסתמך על ההסכם הקיבוצי הזה אמרנו שיש כאן הפרת משמעת. מר גוברין, כאשר הביא את החוק לקריאה שניה בכנסת ציין, שלא בכללה בו התנהגות בלתי הולמת וכי זה ענין לאיגוד עובדי המדינה ואם יהיה הסכם אתם - זה ענין אחר.

מקרים כאלה אינם מובאים בפני בית-הדין ולכן אינני יכול להצביע על מקרים קונקרטיים.

ברשותכם, אביא לפניכם ניסוחים שונים בנושא זה, כמקובל בחוץ-לארץ, מפני שהם מענינים במה שנוגע להתייחסות שלהם להתנהגות בלתי הולמת ולניסוחים שנמצאו שם לנושא זה.

הדעה המקובלת היא שהפרות משמעת אי-אפשר להגדיר במדויק זאת אומרת, אי-אפשר לעשות קטלוג כמו בחוק הפלילי. יחד עם זאת התלבטו בשאלה שעורר אותה חבר-הכנסת דיציאן, שאם אומרים משפט כוללני - כיצד ינהגו? יש מדינות שבהן סמכו על בית-הדין ויש מדינות שבהן מצאו ניסוחים שונים, כולם כוללניים. אני מדבר על מדינות שיש בהן חוקים במסגרת שירות המדינה, כגון גרמניה. בגרמניה נקטו בנוסח מפורש ביותר. סעיף 54 לחוק הפקידים בגרמניה, משנת 1953 קובע כי "עובד מדינה חייב להתמסר התמסרות מלאה למקצועו והוא חייב למלא את עבודתו ללא ניצול לצרכים פרטיים ולפי מיטב מצפונו. התנהגותו בתוך השירות או מחוץ לשירות חייבת להיות כך שתצדיק את השם הטוב ואת האמון שמקצועו מחייב".

ל. דיציאן:

מדובר על מקצועו, ולכן יש הצדקה לכתוב אצלנו ביחס לסורים.

י. אלונה:

יש גם עובדי שירות החוץ, עובדים בשירותים המסיים וכו'. אני מדבר על אנשים שהופעתם כלפי הציבור אומרת הרבה לגבי האמון שמייחסים לשלטון. התנהגותו של פקיד בכיר בחייו הפרטיים משפיעה על אמון הציבור יותר מאשר התנהגותו של פקיד זוטא שמעטים מכירים אותו.

בחוק השוויצרי, במקום לדבר על "מקצועו" מדובר על "תפקידו בשירות".

ומה באמר בתקש"ר האנגלי? אם כי המדינה בדרך כלל איננה מתענינת בעיסוקים הפרטיים של עובדיה, אסור להם לעיסוקים להיות כאלה שהם עלולים להמעיט מכבוד השירות או לגרום לחוסר אמון.

בשנת 1958 היתה בישראל ועדה אשר הוקמה על-ידי האגודה הישראלית למדעי המדינה, והיא עסקה בעקרונות וסטנדרטים להתנהגותם של עובדי ציבור. היושב-ראש של אותה ועדה היה השופט ברנזון וחבריה היו: ולטר איתן, פרופ' אקצין, מר ארן מהאוניברסיטה העברית, עורך-דין צבי בר-ניב, חבר-הכנסת בר-רב-האי, ד"ר יחזקאל דרור, עורך-דין גדעון האוזנר, ד"ר בנו כהן שהיה אז אב בית הדין למשמעת, ומר מאירי שהיה אז סנכ"ל משרד מבקר המדינה, אדוויין סמואל, ד"ר עציוני ופרופסור קלינגהופר. פרופסור יחזקאל דרור ערך מחקר על התנהגותם של עובדי המדינה והצביע בפני הוועדה על כך, שאי-אפשר שלא לקבוע הנחיה כללית ולא מפורטת אבל יחד עם זאת אמר שיש צורך לתת משהו יותר מפורט.

י. אלונגי:
 הוועדה הגיעה לכן להגדרה קצת יותר מפורטת. היא אוסרת קודם כל דברים באופן כללי, היא מציינת שעל עובד ציבור להתנהג בעבודה ומחוצה לה בצורה ההולמת את תפקידו, מעמדו ואת כבוד המוסד בו הוא עובד, ואני מצטט: "על מנת לשמור על כבוד המוסד בו הינו עובד, ועל אמון הציבור, שומה על עובד ציבור, בעבודתו ובחיי הפרטיים, להתנהג בצורה ההולמת את כללי המוסד, ההוגנות והאדיבות, ולהיות דוגמה במילוי אחר החוקים וההוראות החוקיות למיניהם". כלומר, היא פרטה, ובמקום להשתמש במושג הכוללני של "התנהגות בלתי הולמת" היא הלכה ליתר פירוט.

ל. דיציאן: זה היה לפני חיקוק החוק.

י. אליאטר: לפני 1963.

ל. דיציאן: אם כן, אני מבין שהכנסת, בעת שחוקקה את החוק המקורי, המחקר הזה היה לפניו ואף-על-פי-כן היא לא כללה פירוט.

י. אלונגי:
 אבל חשבנו על הסכם קיבוצי ולפני שהוצעה הצעת החוק היה משא-ומתן נוסף והם סמכו את ידיהם על העניין.

מר מאיר: העניין מוסכם עם ההסתדרות.

י. אלונגי:
 אני הייתי אומר לא לפרט יותר. אני סבור שאם ניתנת הנחיה, יש לסמוך על בית-הדין שהוא ישתמש בשיקול דעת. אם תאושר ההצעה שעל כל החלטה של בית הדין אפשר לערער בפני שופט בית המשפט העליון, ניתן בכך ערובה שמצד אחד לא יהיה ניצול לרעה ומצד שני לא יהיה עוול או עיוותים.

אם להסתמך על הדוגמה אשר צויינה על-ידי חבר-הכנסת דיציאן, מה דינה של אשה לא נשואה הנכנסת להריון, האם יש לראות בכך התנהגות בלתי הולמת, אני אישית לא הייתי אומר שזו התנהגות בלתי הולמת. אבל בניח שיש מי שמחליט שזו התנהגות בלתי הולמת - יש אפשרות לאותה אשה לערער על ההחלטה ואין לי ספק שאפשר לסמוך על שופט של בית המשפט העליון.

ל. דיציאן:
 אני מציע למחוק את הנאמר או, לחילופין "התנהגות התנהגות שאינה הולמת עובד מדינה בתפקידו". זה הנוסח כפי שהוא מופיע בחוק הגרמני.

י. אלונגי:
 לא. זה לא מה שכתוב בחוק הגרמני. החוק הגרמני משתמש במלה Beruf

ל. דיציאן: Beruf זה דבר מקצועי גרידא. מי שאומר אחרת איננו יודע גרמנית.

הינ"ר ש. ארבל-אלמנזלינו: הוועדה מחייבת הכללתו של הסעיף.

ל. דיציאן:
 לא היתה הצבעה. את לא יכולה לרשום בפרוטוקול שהוועדה מחייבת הכללתו של הסעיף. היו דעות חלוקת מאד.

הינ"ר ש. ארבל-אלמנזלינו: אני את הנושא לישיבה נוספת. אנסה לשחזר מה היה בישיבה הקודמת. אמרנו שיש ויכוח אם לפרט או לא לפרט. על כך היה הדיון. מכל מקום, הנושא יובא לישיבה נוספת. לדעתי, יש הסברים משכנעים מדוע סעיף כזה צריך להיות בחוק, מה גם שהסתדרות עובדי המדינה סומכת ידיה על סעיף כזה לאחר שהיו לה הסכמים.

פיסקה 11 - תיקון סעיף 29

י. אליאסוף:
מוצע שאמצעי משמעת שהחליטה עליו ועדת משמעת לא יבוצע מיד אלא לאחר שעברה תקופת הערעור, ואם הוגש ערעור - לא יבוצע אלא לאחר שהחליט בית הדין בערעור. אבל אם נתקבלה החלטה על העברת העובד למשרה אחרת או למקום עבודה אחר - אז אין לעכב את הביצוע.

מר מאירי:
ההעברה אמנם מבוצעת עם ההחלטה, אבל אין בכך כדי לסנוע הגשת ערעור. אם בערעור מוחלט שהעובד זכאי לחזור למקום עבודתו הקודם - הוא יוחזר אליו.

פיסקה 11 - תיקון סעיף 29 בתקבלה.

פיסקה 12 - תיקון סעיף 34

י. אליאסוף:
בסעיף 34 הנוכחי מצויינים עשרה אמצעי משמעת. לא מדובר בו על פסילה לאחר פיטורים או פרישת העובד משירות המדינה בדרך אחרת. בישיבה הראשונה הסביר מר גלס למה מוצע התיקון, בעקבות פסק דין שניתן על-ידי שופט בית-המשפט העליון לערעור כאשר היתה החלטה של בית הדין למשמעת על פיטורין, ובית המשפט ביטל את הפיטורים וקבע פסילה לאותו תפקיד, אבל בסופו של דבר האיש פרש מן השירות בהסכמתו.

הינו"ר ש. ארבל-אלמוזלינו:
מה אומרים אנשי הסתדרות עובדי המדינה בענין זה?

מר מאירי:
הכל מוסכם עם הסתדרות עובדי המדינה.

י. אליאסוף:
מר אלוני הציע להשאיר בסעיף גם את העונש של העברה אחרת בתוך המשרד ופסילה לתפקיד באותו משרד.

י. אלוני:
התיקון נראה אמנם מהפכני אבל הוא מצטמצם בנקודה אחת. עד כה קיימת אפשרות להעביר ממשרה למשרה. הואיל ומוצע לבטל את ההעברה ממשרד למשרד, אין צורך באפשרות של פסילה, כי הענין הזה יורד - או שהאיש נשאר בתפקיד או שהוא מפוטר. לכן יש צורך בהערכות מחודשת. אני סבור שאין מקום למנוע אפשרות של העברה ממשרה למשרה בתוך המשרד, כאשר זה מוצא הכרחי. יש שהמשרד איננו דורש פיטורין של העובד אבל אנשי המשרד טוענים שהאיש איננו יכול להשאר במקום מסויים במשרד ולכן מוצע להעביר אותו למשרה אחרת באותו משרד.

הינו"ר ש. ארבל-אלמוזלינו:
אם אין אפשרות להעביר את העובד למשרה אחרת, מה קורה? אני מבינה שמדובר על

ביטול ההעברה ממשרד למשרד. יתכן שהעובד איננו יכול להמשיך ולמלא אותו תפקיד שהיה לו באותו משרד, אבל הוא יכול למלא אותו במשרד אחר, מדוע נבטל את אפשרות ההעברה?

מר מאירי:
אם הדבר ניתן, אין בעיה. השאלה איך אפשר למצוא לזה פתרון בניסוח.

מ. שקד:
במשך השנה וחצי שאני עובדת בנציבות, לא היה מקרה שאדם עבר ממשרד למשרד ללא בעיות. קשה למצוא משרד שיהיה מוכן לקבל עובד אשר מועבר ממשרד אחר.

מ. שקד:

בדרך-כלל מעמידים אדם לדין רק לאחר שעבר עבירות חמורות, ואם מצליחים למצוא משרד אשר יקלוט אותו אדם הרי כעבור תקופה קצרה מסתבר שיש בעיות. בדרך-כלל, כאשר מדובר על העברה ממקום למקום יש תקופה של נסיון ואילו כאן אין תקופת נסיון ונמצא שיש מקרים שאנחנו נאלצים, מחוסר אפשרות אחרת, להוציא אדם מן השירות ולפעמים כרוך הדבר גם באמצעי סחיטה. אסור לנו לשכוח שעובד בעייתי אחד עלול להרוס מחלקה. עובד אשר מגיע לבית-דין למשמעת ומועבר למקום אחר - זה עונש רציני. אנחנו רוצים למנוע דברים רופפים. אם העובד מועבר ממשרה למשרה באותו משרד - זו אחריותו של המשרד. הכשלון מתחיל כאשר מעבירים עובד ממשרד למשרד.

מה בדבר פסילה?

י. אליאסוף:

מב ונגרמן:
מן הראוי, לדעתי, להסמיך את בית הדין בכל הסמכויות של ועדת משמעת, שהרי בית הדין יושב בדרגת ערעור וצריך שיוכל להטיל אותם עונשים של ועדת משמעת. אם לוועדת משרד יש סמכות להעביר עובד ממשרה למשרה - אותה סמכות צריכה להיות נתונה לבית הדין.

זה ברור.

מר מאירי:

י. אליאסוף:
מר אלוני מציע להשאיר את ההעברה בתוך המשרד. לזה אפשר להוסיף גם פסילה למילוי תפקיד מסויים במשרד.

אני סבור שאפשר להשאיר את פייסקאות

(6), (7) ו-(8) כמוצע.

בפיסקה (10) של סעיף 34 מדובר על פרסום החלטת

בית הדין, כולה או מקצתה, כעונש. בסעיף 15 של הצעת החוק שלפנינו מוצע לפתוח את דלתות בית הדין. גם אם תתקבל ההחלטה על דיון פתוח, האם פרסום ההחלטה כעונש צריך לשלול אותו? אנחנו יודעים מה פירוש פתיחת דלתות בית הדין. 90% מן הדיונים יהיו סגורים. השאלה אם העונש של פרסום החלטת בית הדין לא צריך להשאר.

הינ"ר ש. ארבל-אלמוזלינו:
אם הדיון הוא פומבי - ההחלטה צריכה להתפרסם. אם לא - לפחות שיידעו מה היא פסק הדין. לפעמים הפרסום מהווה עונש גדול יותר מאשר, לדוגמה, העברה ממשרה למשרה.

מ. שקד:

ברגע שפותחים את דלתות בית הדין, גובע מכך שיותר לפרסם החלטות. כיום אסור לפרסם החלטות אלא אם בית הדין רואה זאת כעונש. ברגע שפותחים את הדלתות, הרי ענין הפרסום הוא בידי המינהל או העתונות ואם כך, גשביל מה לקבוע זאת כעונש? זה הלא מותר.

י. אליאסוף:

אני מציע שנתעכב בנקודה זו כשנגיע לסעיף 15. מכל מקום, גם כשבית הדין דן בפומבי יש הוראות כיצד מפרסמים את פסקי הדין אלא שאז לא מדובר בעונש אלא כדי שהציבור הנוגע בדבר יידע מה פסק הדין.

הינ"ר ש. ארבל-אלמוזלינו:

אם הדיון פומבי - פרסום ההחלטה איננה בגדר של עונש. אם הדיון סגור, אני סבורה שפרסום ההחלטה צריך לראותו כעונש.

י. אלונגי:

אם הדין סגור - ברור שסמכות הפרסום צריכה להישאר. השאלה היא אם הוועדה תקבל את ההצעה שהזיונים יהיו פומביים בדרך-כלל ואז צריך לברר אם להשאיר את הסמכות הזאת בידי בית הדין אשר יוכל להביע את סלידתו מגודל העבירה ונוסף לעונש יהיה גם פרסום.

מר מאירי:

ללא קשר אם הדינים יהיו פומביים או שהם יהיו לא-פומביים, אינני סבור שצריך למחוק את הסעיף הזה. אם יפרסמו את פסק הדין בעתונות, לא תהיה לכך אותה משמעות שיש לדבר כיום כאשר מדובר על פרסום לכל המשרדים, בחוברת מיוחדת. למה לא נשאיר את הסמכות הזאת, גם כאשר מדובר על דיון פומבי, אם אין כאן חיוב?

מר גונרמן:

אני מקבל את דעתו של מר מאירי. הפרסום בדין פומבי הוא וולונטרי. הכוונה היא לגרום לכך שתהיה חובה לפרסם את הדברים בפורום מתאים ואז יהיה בכך גם אמצעי משמעת. יתכנו מקרים שבהם קביעה של בית הדין לפרסם תהיה גורם עצמאי.

הינ"ר ש. ארבל-אלמנזלינו:

אני מציעה שנדון בנושא זה כשנגיע לסעיף 15.

י. אליאסוף:

אם עקרונית יש נכונות להסכים לפרסום, שזה לא ישאר כעונש אלא כהחלטה של בית הדין.

י. אלונגי:

לכך אני מתנגד. בית הדין איננו עוסק במינהל. הוא נותן עונש. אני יכול לומר שבית הדין אומר: אני מפקד את העובד ואני רוצה שהדבר יהיה ידוע.

מ. שקד:

אם מחליטים להשאיר את פיסקה (10), אני מבקשת שזה לא יהיה אמצעי עונשין יחיד ועצמאי.

מר מאירי:

זה לא יכול להיות אמצעי יחיד.

הינ"ר ש. ארבל-אלמנזלינו:

אי-אפשר לדבר על אמצעי זה כעל אמצעי יחיד, מוכרח להיות משהו שאפשר לפרסמו.

י. אליאסוף:

לבית הדין המשמעת, כאשר הוא פוסל, יש סמכויות מחוץ למסגרת חוק שירות המדינה (משמעת), למשל, בחוק שירות המדינה (גימלאות). כאשר דיברנו על חוק שירות המדינה (גימלאות) נאמר שכאשר בית הדין פוסל אדם לשירות, הוא רשאי לשלול מסנו גימלאות. זה כתוב בחוק שירות המדינה (גימלאות). זה יהיה בתוב גם עכשיו לגבי מי שיוצא לפנסיה יציאה מוקדמת.

הינ"ר ש. ארבל-אלמנזלינו:

לגבי שלילת גימלה החלטנו בשלילה.

י. אליאסוף:

אני מדבר על מי שיוצא לפנסיה מוקדמת, אחרי עשר שנים, שאיננו יכול להכפיל את זכויות הפנסיה אם בית הדין שלל זאת. מבחינה פורמלית, יש לבית הדין סמכות גם לגבי גימלה. זה לא גורע. אבל מחר עלול לבוא מישהו ולומר שסמכות של בית דין למשמעת היא בחוק המשמעת אבל לא בחוק אחר. אולי תועלה טענה שצריך לגשת לפירוש של אותה סמכות לפי קנה מידה אחר. אינני יודע אם שאלה זו הועלתה בפועל. רצוי שנשמע דברים בענין זה.

י. אלרבי:
 העובדה שהסמכויות האלה של בית הדין
 למשמעת כתובות בחוק אחר, מבחינה מעשית
 זה לא ספריע. מכל מקום, אילו אפשר היה לרכז הכל בחוק אחד מבחינה טכנית
 מינהלית של בית הדין, הייתי מקדם זאת בברכה.

י. אליאסרף: אז גם הנאשם יוכל לדעת מה צפוי לו.

מ. גלס:
 בדיוק אותן טענות שאפשר להביא לטובת
 ריכוז הדברים בחוק המשמעת אפשר לטעון
 ביחס לחוק הגימלאות, כי עלולות להיות הפתעות בלתי נעימות. אבל יחד
 עם זאת נוכל לנהוג כאן לפי הזאב והכבשה ולהוסיף בסוף שמעוף זה אינו
 בא לגרוע מסמכויות בית הדין לפי חוק שירות המדינה (גימלאות) או לפי
 כל חוק אחר, ואז יש הפנייה.

י. אליאסרף: אולי רצוי שנציין ספציפית את הסעיפים,
 כדי שאנשים יידעו במה מדובר.

מ. גלס: לא הייתי הולך בדרך זו, כי אני רוצה
 לדבר גם על כל חוק אחר.

הצעתו של מר גלס לציין בפיסקה 12 - תיקון סעיף 34, שמעוף
 זה אינו בא לגרוע מסמכויות בית הדין לפי חוק שירות המדינה
 (גימלאות) או לפי כל חוק אחר מתקבלת.

פיסקה 13 - ביטול סעיף 35

י. אליאסרף: סעיף זה מתייחס להעברה ממשרד למשרד.

מ. גלס: העניין יהיה כך, שבלאו הכי הסמכות הזאת
 תהיה בידי בית הדין אך ורק על-פי בקשה
 של נציג המשרד.

י. אלרבי: תהיה סמכות להעביר את האיש בתוך המשרד,
 בתיאום עם אנשי המשרד. הצעתי היתה שתהיה
 לבית הדין הסמכות שיש לוועדת המשמעת, אם זה בתאום עם הנציג - בתאום
 עם הנציג, ואם זה בתאום עם הנהלת המשרד - בתאום עם הנהלת המשרד. מכל
 מקום, אין צורך בסעיף 35 הקיים.

ההצעה לבטל את סעיף 35, כנאמר בפיסקה 13, מתקבלת.

פיסקה 14 - תיקון סעיף 39

י. אליאסרף: זה תיקון טכני. מאחר ומוצע לבטל את
 סעיף 11(5), כל מה שנאמר כאן יבוא
 מכוח סעיף 11.

פיסקה 14 - תיקון סעיף 39 מתקבלת.

פיסקה 15 - החלפת סעיף 41

הי"ר ש. ארבל-אלמוזלינג: האם להסתדרות עובדי המדינה לא היו
 הערות לסעיף זה?

מר מאירי: היא הסכימה. גם נציג שירות המדינה בעד
 הסעיף הזה. שר המשפטים היה בעד דיון
 פומבי.

י. אלנוני:

מקובל שדיון משמעותי, לא רק אצלנו, הוא דיון המתנהל בדלתיים סגורות. אפשרות לפתוח את הדיון קיימת גם כיום. אם יש אינטרס ציבורי לפתוח את הדיון - התובע יכול לדרוש זאת.

הינ"ר ש. ארבל-אלמנזלינו:

האם היה דיון פתוח?

י. אלנוני:

בזמן שירותי לא היתה בקשה כזו.

הינ"ר ש. ארבל-אלמנזלינו:

במקרה שנחליט על דיונים פומביים, האם תהיה אפשרות לסגור אותם?

י. אלנוני:

כן, במקרים מסויימים.

הינ"ר ש. ארבל-אלמנזלינו:

מה ניתן ללמוד מן הנסיון שלך, מר גלס?

מ. גלס:

אינני יכול לומר שהמצב הנוכחי הפריע לי. אני יכול לאשר רק מה שאמר מר אלנזלינו - אני משתתף בדיונים מאז שנת 1963 - לא זכורה לי בקשה מתובע או מנאשם לפתוח את הדלתות.

הנימוקים בענין זה הם נימוקים שיש להם השלכות ציבוריות ונציב השירות ציין אותם וגם שר המשפטים ציין אותם מעל במת הכנסת. זו שאלה של נסיון איך הדבר הזה יפעל.

אני יכול להעיד שבמספר לא מועט בענינים שאני ישבתי בדיון, היה צורך לסגור את הדלתות כי קיום הדיון בפומבי היה עלול לפגוע ביחסי חוץ.

אני רוצה להוסיף ולהדגיש, שאם יתקבל הסעיף הזה יהיה צורך להעניק לבית הדין סמכויות לוויה.

זמן רב עומדת בנושא זה הצעה, על שולחנה של ועדת השרים לחקיקה, כדי לאשר את הענין.

אם יוחלט על פומביות, יש בעיות הקשורות בכך. יש הוראות בחוק בתי המשפט וחוק השיפוט הצבאי בדבר צילום של הליכים ובחוק השיפוט הצבאי יש נטייה להחמרה. זה בא בגלל התופעות האחרונות שהיינו עדים להן, כשרואים את אולם בית המשפט עם כל הנוגעים בדבר פרט לשופט. זאת אומרת, שיותר לצלם בבית המשפט כל עוד השופט לא נכנס והדיונים אינם בעיצומם. יש גם שאלה של הפרעות, אם כי הפרעה איננה מיוחדת דווקא לדיונים המתקיימים בפומבי או שלא בפומבי. הייתי עד להתפרעויות בבית הדין והתגברנו על כך על-ידי הפסקת המשפט ואחר-כך הדיון נמשך על מי מנוחות. ברור שכשהדיון יהיה בפומבי מתעוררת השאלה מה יהיה אם הקהל מתפרע, מה הסמכויות של בית הדין. אני רוצה להדגיש מראש, שבענינים אלה יכולות להיות דעות שונות. שמענו כבר את דעתו הקבאית של חבר-הכנסת דיציאן לענין החיפושים. אני לא יודע מה תהיה עמדת הממשלה. מכל מקום, אלחץ על כך שוועדת השרים לעניני חקיקה תכריע בענין זה באופן סופי באחת הישיבות הקרובות שלה ואז אוכל להביא את ההצעות כפי שגובשו. אני מבקש שנשרייין לעצמנו זמן לדיון בנושא זה.

י. אליאסוף:

סעיף 41 הנוכחי קובע שהדיון יהיה סגור אלא אם בית הדין קבע שהוא יהיה פתוח.

במסגרת של בג"צ על החלטה של בית הדין נאמר: בדיון משמעותי עומדים לפעמים לבירור סדרי הענינים המתנהלים במשרד, ויתכן כי נוכחותם של אנשים מסויימים תסיל מורא על העדים ותביא אותם מהגדת האמת או האמת לאמיתה.

הינ"ר ש. ארבלי-אלמנזלינו:
 אנחנו צריכים להבחין כאשר מדובר על דיון במקרה שיש בו ענין פלילי ובין דיון במקרה שמדובר בו על ענין משמעותי. אלה סוגיות שונות לחלוטין זו מזו. אנחנו צריכים להיזהר מחיסולו של האדם לפני מתן פסק הדין, כי את מה שיקלקלו אי-אפשר יהיה לתקן אפילו יתפרסם הזיכוי. עלינו להביא בחשבון את העובדה שבמקרה של דיון פתוח עלולים העדים לחשוש להעיד אולי לטובת העובד ובלבד שישמרו על יחסים טובים עם הנהלת המשרד ואז לא תמיד הצדק יגחה אותם. לפעמים אפילו עלול להיות שיקול של אינטרס אישי שעובד יעיד נגד חברו.

לדעתי, מוטב להשאיר את המצב כמו שהוא ואם בית הדין ימצא לנכון לפתוח את הדיון, יעשה זאת, ויש לו אפשרות לכך בלא לשנות את המצב.

אינני מתנגדת שנשמע בנושא זה את נציב השירות.

מר מאירי:
 אני מציע שלא נחליט בענין זה. נשקול את הדברים ונביע דעתנו בישיבה הבאה.

הינ"ר ש. ארבלי-אלמנזלינו:
 אני נוטה לפרסומן של החלטות בית הדין כאקט חיובי.

מ. גלם:
 אני מבקש שתדעם בפירוט שיקול הסיבה לפוטביות הדיון. הדברים שאומרת היושבת-ראש לגבי הפגיעה הקשה בנאשם במקרה של פוטביות הדיון, זה חל גם במשפטים פליליים המתנהלים בבית משפט ובכל זאת, מכל מקום במדינות הנאורות, פוטביות הדיון בבית המשפט, או שהיא מהווה חלק במגילת זכויות האדם או שהיא מהווה חלק של החוקה. זה כלל מקובל. וכל כך למה? כדי שלא יהיה חס וחלילה כל פיתוי של עיוות הדין, כדי שהצדק יראה. אחרי ככלות הכל, אנחנו לא צריכים ללכת כל כך רחוק למקומות אחרים שבהם העניינים האלה נעשים מאחורי דלתיים סגורות וברור שבמקרים אלה הפיתוי שלא לנהוג לפי כללי הצדק, לפי כללי החוק, יהיה יותר גדול אם הדברים האלה לא יהיו בפוטביות.

עוד אני רוצה לציין סיבה נוספת, שלא יאמר שהיושבים בדין הם רחמנים בני רחמנים. אולי הקולות בענין זה אינם כל כך חזקים אבל יש קולות אשר מתרעמים על כך שמה שנעשה בבית הדין המשמעותי איננו אפקטיבי ומבחינה זו תהיה בפתחת הדיונים הגנה על חברי בית הדין, אם הדיונים יתקיימו קבל עם ועדה.

הסעיף הזה הוא אחד הסעיפים המרכזיים שבהצעה ומן הראוי שנשמע עוד דעות. סעיף 16 - ביטול סעיף 42, הוא פועל יוצא מן הסעיף הזה.

הינ"ר ש. ארבלי-אלמנזלינו:
 אנחנו נאלצים לסיים את הישיבה. נשאיר את הסעיף הזה פתוח ועוד נחזור

לדון בו.